
TRADENOMISTA TILINTARKASTAJAKSI

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Visamäki, 31.1.2013

Laura Pöllänen

VISAMÄKI
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi ja rahoitus

Tekijä	Laura Pöllänen	Vuosi 2013
Työn nimi	Tradenomista tilintarkastajaksi	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää tradenomiopiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Työn toimeksiantajana on Hämeen ammattikorkeakoulu. Taustateorian esitetään ammattikorkeakoulun tutkintorakennetta ja tilintarkastajan ammattikuvaus, ja sen koulutusvaatimukset.

Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja selvitetään kyselytutkimuksen avulla, mitä opiskelijat tilintarkastajan ammatista tietävät ja miten he siihen suhtautuvat. Kyselystä tehdään yhteenveto ja esitetään ehdotuksia mielenkiinnon lisäämiseksi opiskelijoiden keskuudessa. Työn tarkoituksena on myös selvittää, onko Hämeenlinnan ydinalueella toimivilla tilintarkastajilla tai tilintarkastajayrityksillä halukkuutta tehdä yhteistyötä tradenomiopiskelijoiden kanssa, ja miten tämä yhteistyö voisi toteutua.

Tutkimuksessa selvisi, että tradenomiopiskelijoilla on kiinnostusta tilintarkastajan ammattiin, ja tilintarkastajan ammattia arvostetaan paljon. Erilaiset yhteistyömuodot kiinnostivat sekä opiskelijoita että tilintarkastajia. Oppilaitos voisi tulevaisuudessa hyödyntää molempien osapuolten kiinnostusta erilaisin yhteistyökuvioin enemmän.

Avainsanat tilintarkastus, tilintarkastuslaki

Sivut 30 s. + liitteet 5 s.

VISAMÄKI

Degree Programme in Business Economics
Accountancy and Finance

Author

Laura Pöllänen

Year 2013

Subject of Bachelor's thesis

From Bachelor of Business Administration to Auditor

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to find out how interested in Bachelor of Business Administration students are for auditor's occupation. This thesis was commissioned by HAMK University of Applied Sciences. The background theory is based on the degree system of the University of Applied Sciences and the description of the auditor's occupation and its qualification requirements.

The thesis used the quantitative research method to find out what students knew about the auditor's occupation and what their opinions were about it with the help of a survey. A summary was made on the basis of the survey and propositions were made on how to increase students' interest. The purpose of this thesis was also to examine whether the auditors or auditing companies in the Hämeenlinna area are willing to do cooperation with Bachelor of Business Administration students and how this cooperation could be realised.

The results of the thesis made it clear that Bachelor of Business Administration students are interested in the auditor's occupation and it is also greatly appreciated. Students and auditors were interested in different forms of cooperation. In future the school could utilize more this interest in developing different forms of cooperation.

Keywords audit, accounting act

Pages 30 p. + appendices 5 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TOIMEKSIANTAJA	2
3	AMMATTIKORKEAKOULUTUS	3
3.1	Ammattikorkeakoulututkinnon rakenne	4
3.1.1	Harjoittelu.....	5
3.1.2	Opinnäytetyö	5
3.2	Ammattikorkeakoulu-uudistus.....	6
4	TILINTARKASTUS.....	7
4.1	Tilinpäätös	7
4.2	Tilintarkastusvelvollisuus.....	8
4.3	Tilintarkastajien tehtävät	8
4.4	Tilintarkastajan kelpoisuus	10
4.5	Tilintarkastajien vastuu	11
4.6	HTM-tilintarkastaja.....	11
4.7	Toiminnantarkastaja	13
5	AMMATTIKORKEAKOULUSTA TILINTARKASTAJAKSI	14
5.1	HTM-tilintarkastajan koulutus ja pätevytyminen	14
5.2	Tradenomin tutkinto.....	15
5.3	Tradenomin tarvitsemat lisäopinnot.....	16
6	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	18
7	TUTKIMUSTULOKSET	19
7.1	Tradenomiopiskelijoiden kysely.....	19
7.1.1	Kyselyn tulokset	19
7.1.2	Kyselyn avoimet kysymykset.....	23
7.1.3	Kyselyn yhteenveto ja johtopäätökset	23
7.2	Tilintarkastajien kysely	24
7.3	Yhteenveto tilintarkastajien ja opiskelijoiden vastauksista	25
8	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	27
	LÄHTEET	28

- Liite 1 Opiskelijoiden kysely
Liite 2 Tilintarkastajien kysely

1 JOHDANTO

Hämeen ammattikorkeakoulussa liiketaloutta opiskelevat opiskelijat voivat valita pääaineekseen joko markkinoinnin, laskentatoimen tai liiketoiminnan suunnittelun ja kehittämisen. Ulkoisen laskentatoimen opiskelijat suorittavat yhtenä osana opintojaan opintojakson, jossa käsitellään tilintarkastusta ja tilinpäätöstä. Tämä opinnäytetyö pyrkii selvittämään, kuinka kiinnostavaksi laskentatoimen opiskelijat kokevat tilintarkastuksen ammattina, ja miten heidän tietoaan ammatista ja kiinnostavuutta ammattia kohtaan voidaan lisätä. Tilintarkastajan ammatti on yksi monista vaihtoehdoista tradenomiksi valmistuneelle. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, koska tilintarkastajia tarvitaan tulevaisuudessa lisää kasvavien koulutusvaatimusten takia.

Opinnäytetyö rajataan koskemaan Hämeen ammattikorkeakoulun liiketalouden laskentatoimen opiskelijoita. Myös tilintarkastajista KHT-tilintarkastajat rajataan opinnäytetyön ulkopuolelle ja työssä käsitellään tilintarkastusta HTM-tilintarkastajien vaatimusten perusteella. Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja selvitetään kyselytutkimuksen avulla, mitä opiskelijat tilintarkastajan ammatista tietävät ja miten he siihen suhtautuvat. Kyselystä tehdään yhteenveto ja esitetään ehdotuksia mielenkiinnon lisäämiseksi opiskelijoiden keskuudessa. Työn tarkoituksena on myös selvittää, onko Hämeenlinnan ydinalueella toimivilla tilintarkastajilla tai tilintarkastajayrityksillä halukkuutta tehdä yhteistyötä tradenomiopiskelijoiden kanssa, ja miten tämä yhteistyö voisi toteutua.

Tässä opinnäytetyössä etsitään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Mitä HTM-tilintarkastaja tekee? Mitä opintoja HTM-tilintarkasta tarvitsee? Kuinka kiinnostavaksi opiskelijat kokevat tilintarkastuksen ammattina? Miten ammatin kiinnostavuutta opiskelijoille voidaan lisätä?

2 TOIMEKSIANTAJA

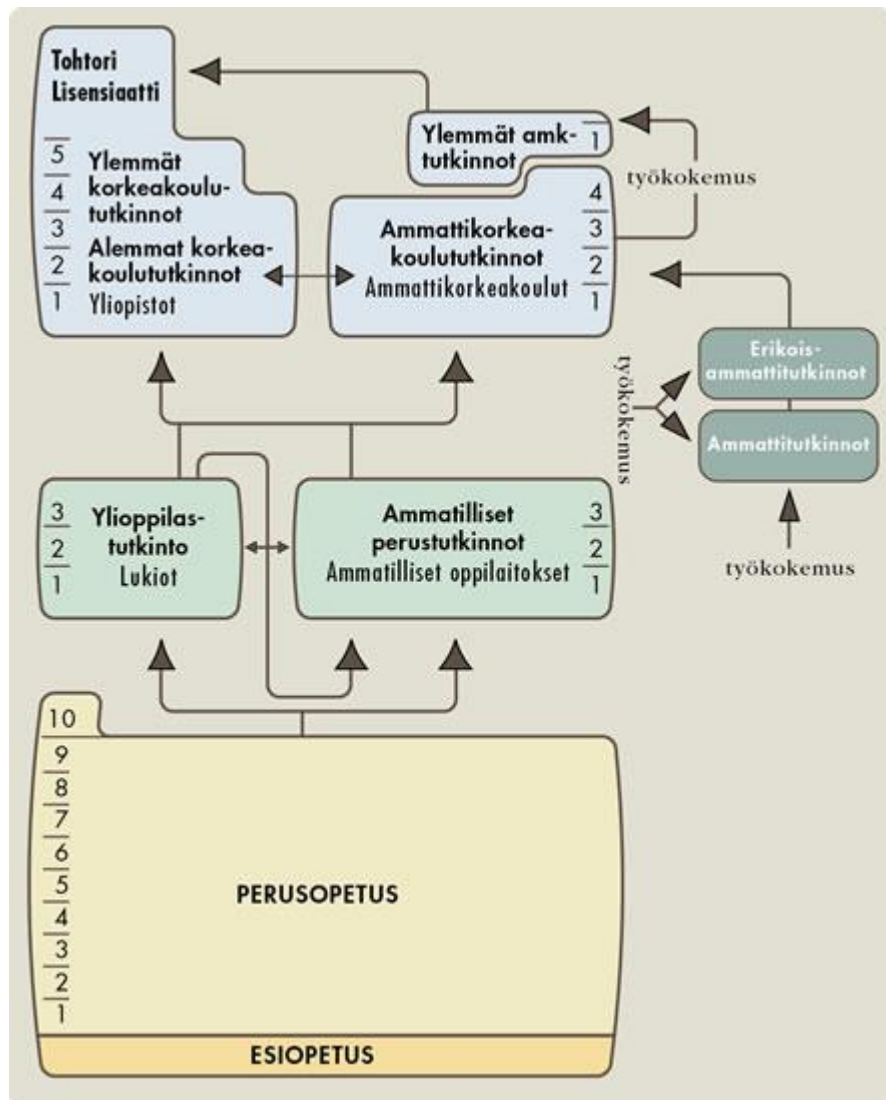
Opinnäytetyön toimeksiantajana on Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeen ammattikorkeakoulu kuuluu Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymään (HAKKY) yhdessä HAMK ammatillisen opettajakorkeakoulun sekä Hämeen ammatti-instituutin kanssa. Hämeen ammattikorkeakoulu toimii seitsemällä eri paikkakunnalla. Hämeen ammattikorkeakoulu oli mukana vuonna 1992 alkaneessa ammattikorkeakoulukokeilussa ja se aloitti toimintansa vakinaistettuna ammattikorkeakouluna vuonna 1996. Vuonna 2011 Hämeen ammattikorkeakoulun kokonaisbudjetti oli 68 miljoonaa euroa, joista 50 miljoonaa euroa tuli valtion ja kuntien rahoittamana. Keväällä 2011 Hämeen ammattikorkeakoulu sai laadunvarmistusjärjestelmästänsä ensimmäisenä Suomessa parhaimman kokonaisarvioinnin. Tämän arvioinnin myöntää Korkeakoulujen arviointineuvosto. Laadunvarmistusjärjestelmä muodostuu toiminnan suunnittelusta, tekemisestä, arvioinnista ja jatkuvasta kehittämisestä. (HAMK-yleisesittely 2012; Hämeen ammattikorkeakoulu 2012.)

Hämeen ammattikorkeakoulu antaa tutkintoon johtavaa koulutusta, ammatillista opettajankoulutusta sekä lisä- ja täydennyskoulutusta. Lisäksi oppilaitoksessa voi suorittaa avoimen ammattikorkeakoulun opintoja sekä tutkimus- ja kehitystoimintaa. Opiskelijat voivat valita koulutusalsansa kuu-desta eri vaihtoehdosta ja niiden tarjoamista 32 ammattikorkeakoulun kou-lutusohjelmasta ja suuntautumisvaihtoehdosta mieleisensä. Seitsemän kou-lutusohjelmaa on englanninkielisiä. Ylempiä ammattikorkeakoulututkinto-ja on mahdollista suorittaa kahdeksasta koulutusohjelmasta. Opiskelijoita Hämeen ammattikorkeakoulussa on noin 8600, joista ulkomaalaisia noin 490. Päätoimista henkilöstä on yhteensä noin 800. (HAMK-yleisesittely 2012.)

Hämeen ammattikorkeakoulu nimeää toimintaperiaatteikseen ja pyrki-myksekseen olla kansainvälinen korkeakoulu, edistää yrittäjyyttä ja olla työelämän yhteistyökumppani sekä kohottaa osaamistasoa ja olla verkos-toitunut ja nopealiikkeinen. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa Hämeen ammattikorkeakoulu tekee yhteistyössä yritysten ja yhdistysten kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on kehittää ja tuottaa laaja-alaista, kansainvälistä tietoa ja osaamista julkiselle sektorille ja paikalliselle elinkeinoelämälle. (HAMK-yleisesittely 2012.)

3 AMMATTIKORKEAKOULUTUS

Suomessa koulutusjärjestelmä muodostuu yleissivistävästä perusopetuksesta, perusopetuksen jälkeisestä toisen asteen koulutuksesta sekä korkeasteen koulutuksesta (kuvio 1). Korkeakoulujärjestelmä muodostuu kahdesta osasta: yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Yliopistoille on tyyppillistä tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva ylin opetus. Ammattikorkeakoulut puolestaan suuntautuvat työelämään ja niiden toiminta perustuu työelämän asettamiin korkean ammattitaidon vaatimuksiin. (Opetushallitus n.d. a; Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. a.)

Kuvio 1. Suomen koulutusjärjestelmä (Opetushallitus a.)

Suomessa toimii tällä hetkellä 25 ammattikorkeakoulua sekä Ahvenanmaan korkeakoulu ja Poliisiammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulut tarjoavat opetusta kahdeksalta eri koulutusosalta. Koulutusalat ovat humanistinen ja kasvatusala, kulttuuriala, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnonala, luonnontieteiden ala, tekniikan ja liikenteen ala, luonnonvara- ja ympäristöala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala sekä matkailu-, ravit-

semis- ja talousala. Ammattikorkeakoulututkintojen laajuus on 210–270 opintopistettä, mikä vastaa noin kolmen–neljän vuoden opintoja. Nämä ammattikorkeatutkinnot ovat ammattikorkeakoulun perustutkintoja. Tutkintonimikkeeseen lisätään lyhenne AMK. (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351; Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. d.)

Ylempien ammattikorkeakoulujen opintojen laajuus on 60–90 opintopistettä. Ylemmän ammattikorkeakoulun voi suorittaa alemman ammattikorkeakoulun perustutkinnon jälkeen tai muun soveltavan korkeakoulututkinnon jälkeen. Lisäksi vaaditaan kolmen vuoden työkokemus. Tutkintonimikkeeseen lisätään lyhenne ylempi AMK. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opintoihin kuuluvat syventävät ammattiopinnot, vapaasti valittavat opinnot sekä opinnäytetyö. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352; Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. d.)

Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus eri koulutusaloilla järjestetään koulutusohjelmina. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat vahvistaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Päätöksestä käy ilmi koulutusohjelmien nimet, suuntautumisvaihtoehdot, tutkinto ja tutkintonimike sekä koulutusohjelman ja harjoittelun laajuus opintopisteinä. Ammattikorkeakoulut voivat itse päättää koulutuksensa sisällön ja opetussuunnitelman. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. d.)

Ammattikorkeakoulut (AMK) painottavat käytännönläheistä koulutusta ja niiden toiminnassa näkyy yhteys työelämään ja alueelliseen kehittämiseen. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta ja valmistaa opiskelijoita ammatillisiin asiantuntijatehtäviin sekä niiden kehittämiseen. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön tehtävänä on palvella opetusta sekä tukea alueen kehitystä, elinkeinoja ja työelämää. Ammattikorkeakoululaissa säädetään ammattikorkeakoulujen tehtäviksi elinikäisen oppimisen edistäminen, johon kuuluu myös aikuiskoulutuksen kehittäminen työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi. (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351; Opetus- ja kulttuuriministeriö b.)

3.1 Ammattikorkeakoulututkinnon rakenne

Ammattikorkeakoulujen opinnot muodostuvat perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaavalintaisista opinnoista, työharjoittelusta sekä opinnäytetyöstä. Perusopinnot (30op) muodostuvat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yhteisistä opinnoista sekä koulutusaloittain yhteisistä opinnoista (10–30op). Perusopinnoissa tutustutaan opiskelumenetelmiin sekä hankitaan ammattiopintojen vaatimat teoreettiset ja viestinnälliset perusvalmiudet sekä riittävä kielitaito. Elleivät koulutusohjelman koulutusaloittain yhteiset opinnot muodosta 30 opintopisteen kokonaisuutta, voi koulutusohjelmalla olla lisäksi koulutusohjelmakohtaisia perusopintoja. (Hämeen ammattikorkeakoulu a.)

Ammattiopinnot koostuvat koulutusohjelman pakollisista ammattiopinnoista, pääaineopinnoista ja sivuaineopinnoista. Sivuaineopintoja opiskelijat voivat valita myös muiden koulutusohjelmien opetussuunnitelmista tai

suorittaa sivuaineopintoina kansainvälisiä opintoja. Vapaavalintaisina opintoina voidaan suorittaa korkeakoulutasoisia tai niitä vastaavia opintoja. Ne voidaan suorittaa koti- tai ulkomaisissa oppilaitoksissa oman ammattikorkeakoulun lisäksi. (Hämeen ammattikorkeakoulu a.)

Tutkintoon kuuluvassa työharjoittelussa opiskelija perehtyy oman ammatilansa tehtäviin työympäristössä. Harjoittelu on ohjattua ja sen voi suorittaa useammassa osassa. Myös aikaisempia työkokemuksia voidaan sisällyttää harjoitteluun. Opinnäytetyö tehdään opintojen loppuvaiheessa ja siinä opiskelija osoittaa valmiutensa soveltaa opittuja tietojaan oman ammatilansa käytännön asiantuntijatehtävässä. (Hämeen ammattikorkeakoulu a.)

3.1.1 Harjoittelu

Tradenomin tutkintoon kuuluvan harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä, joka vastaa 20 viikkoa. Näistä 18 opintopistettä eli 12 viikkoa tulee suorittaa valittuun pääaineeseen liittyen. Harjoittelun voi jakaa useampaan suorituskertaan. Harjoittelun voi suorittaa myös ulkomailla sekä aikaisempia työkokemuksia voidaan hyväksyä osaksi harjoittelua. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2009, toimintaohje.)

Harjoittelu on ohjattua ja se koostuu monipuolisista työtehtävistä, jotka tukevat ammatillista kasvua sekä asiantuntijuuden kehittymistä. Opiskelija hankkii itselleen harjoittelupaikan ja hyväksyttää sen oppilaitoksella sekä laatii harjoittelusopimuksen. Ennen harjoittelujakson alkua opiskelija laatii itselleen harjoitussuunnitelman, josta selviää työharjoittelun kesto, sen tavoitteet ja työtehtävät. Harjoittelusta täytetään harjoittelupäiväkirjaa, johon opiskelija kirjaa työtehtäviään ja oppimistaan. Harjoittelun puolivälissä opiskelija käy ohjaajansa kanssa työpaikalla kehityskeskustelun harjoittelun kulusta. Harjoittelun loppuksi opiskelija laatii harjoittelusta raportin harjoitteluvastaavalle. Raportin liitteeksi laitetaan työharjoittelupäiväkirja, kehityskeskustelumuistia, työnantajan antama palaute sekä työtodistus. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2009, toimintaohje.)

3.1.2 Opinnäytetyö

Tradenomiopiskelijoiden opinnäytetyö on kirjallinen tuotos. Opinnäytetyö tehdään tavallisimmin opintojen loppuvaiheessa. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävässä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352). Opinnäytetyö tehdään työelämälähtöisesti ja se voi olla kehittämistehtävä, suunnittelutyö, soveltava tutkimus tai projektityö. Opinnäytetyössä opiskelija yhdistelee oppimiaan ammatitietoja ja soveltaa eri tutkimus- kehittämis- ja tiedonhankintamenetelmiä. Opinnäytetyö kannustaa opiskelijaa tekemään itsenäisiä ratkaisuja ja esittämään ne kirjallisesti. Opinnäytetyö esittelee opiskelijan ammatillista osaamista ja se voi auttaa opiskelijaa luomaan yhteyksiä oman alan työyhteisöihin. Samalla opinnäytetyö palvelee työelä-

mää ja aluekehitystä. (Hämeen ammattikorkeakoulu, opinnäytetyöopas 2012.)

3.2 Ammattikorkeakoulu-uudistus

Ammattikorkeakouluihin on kohdistumassa lähivuosina uudistuksia, jotka muuttavat ammattikorkeakoulujen toimintaan. Hallituksen tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen toiminnan laatua ja tehokkuutta uudistamalla lainsäädäntöä. Vuoden 2012 aikana valmistelutyöryhmä tekee säädöksiä ammattikorkeakoulujen uudistamisesta ja tämä esitys etenee eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2013 alussa. Uudistuksen tavoitteena on ammattikorkeakoulu, joka on kansainvälisesti arvostettu, vastuullinen ja itsenäinen osajien kouluttaja, alueellisen kilpailukyvyn rakentaja, työelämän uudistaja ja innovaatioiden kehittäjä. Uudistuksessa pyritään vahvistamaan ammattikorkeakouluja nykyistä itsenäisemmin joustamaan ja vastaamaan työelämän muuttuviin kehitystarpeisiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. c.)

Ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan vuoden 2014 alusta ja tämä on synnyttänyt paljon keskustelua ammattikorkeakoulujen määrästä kun toimipisteverkkoa kootaan laajoiksi osaamisympäristöiksi. Myös ammattikorkeakoulujen rahoitus- ja säädösohjausta uudistetaan 2014 alussa. Rahoitus uudistetaan vastaamaan nykyistä paremmin koulutuksen tavoitteita. Näitä ovat esimerkiksi opetuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. c.)

4 TILINTARKASTUS

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkistaa yritysten kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon oikeellisuus. Tilintarkastajat toimivat myös usein yritysten neuvonantajina. Vuoden 2012 alussa Suomessa oli 745 KHT-tilintarkastajaa ja 668 HTM-tilintarkastajaa. (Leppiniemi & Walden 2009, 24; Tilintarkastuslautakunta.)

Tilintarkastusta säätelee tilintarkastuslaki 13.4.2007/459. Se tuli voimaan 1.7.2007. Tätä lakia sovelletaan kirjanpitovelvollisen yhteisön tai säätiön tilintarkastukseen sekä toimeen, joka säädetään tilintarkastajan tehtäväksi. Lakia sovelletaan myös sellaiseen toimeen, jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon tuomioistuimen tai viranomaisen käyttöön. Tilintarkastuslaki sisältää säännöksiä, jotka ohjaavat tilintarkastusta ja tilintarkastajiin liittyviä asioita. (Tomperi 2009, 14.)

4.1 Tilinpäätös

Kaikki liike- tai ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpitovelvollisen on noudatettava kirjanpidossaan hyvää kirjanpitotapaa. Kirjanpidon päätarkoitus on yrityksen tuloksen selvittäminen ja siihen kirjataan yrityksen liiketapahtumat. Liiketapahtumia ovat kaikki yrityksen menot, tulot ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. (Kirjanpitolaki 1 luku 1–3 §, 2 luku 1 §.)

Ajanjakso, jolta yrityksen tulos selvitetään, on nimeltään tilikausi. Tilikauden pituus on yleensä 12 kuukautta. Toimintaa aloittaessa tai lopettaessa tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pidempi. Enintään tilikauden pituus voi olla 18 kuukautta. Yritys voi itse määritellä oman tilikautensa eikä sen tarvitse olla kalenteri vuosi. (Kirjanpitolaki 1 luku 4 §.)

Tilikauden aikana yrityksessä tapahtuneet liiketapahtumat kirjataan kirjanpidossa tileille. Tilinpäätös tehdään tilikauden lopussa päättämällä tilikauden aikana käytetyt tilit tilinpäätöstileille. Tilinpäätöstilejä ovat tulostili ja tasetili. Tilinpäätöksen tulee sisältää tulostilin perusteella laaditun tuloslaskelman, joka kuvaa sitä miten tilikauden tulos on muodostunut, tasetilin perusteella laaditun taseen, joka kertoo yrityksen varat ja velat sekä rahoituslaskelman, jossa annetaan selvitys varojen hankinnasta ja käytöstä sekä liitetiedot. Lisäksi vertailutiedoissa esitetään taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erät edeltävältä tilikaudelta. Pörssiyritysten ja suurten kirjanpitovelvollisten tulee laatia myös toimintakertomus, joka on tilinpäätökseen liittyvä erillinen asiakirja. Toimintakertomuksessa annetaan tiedot yrityksen toiminnan kehittymiseen liittyvistä tärkeistä asioista. Rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laadinta eivät ole pakollisia pienille yrityksille. Kirjanpitovelvollinen katsotaan pieneksi, jos sen kohdalla enintään yksi seuraavista rajoista on ylittynyt tilikauden tai edellisen tilikauden aikana. Rajat ovat: kirjanpitovelvollisen liikevaihto 7,3 miljoonaa euroa, taseen loppusumma 3,65 miljoonaa euroa tai palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. Tilinpäätös tulee tehdä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ammatinharjoittajan tulee tehdä tilinpäätös kahden kuukauden kuluessa. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat riittävät tiedot yrityk-

sen toiminnan tuloksesta ja varallisuusasemasta. (Kirjanpitolaki 3 luku 1–2 §, 6 §, 9 §; Leppiniemi ym. 2009, 40–41.)

Tilinpäätös tarjoaa tietoa yrityksen toiminnasta ja tuloksellisuudesta siitä kiinnostuneille tahoille. Hyväksikäyttäjryhmiä ovat yrityksen sidosryhmät: esimerkiksi sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat, tavarantoimittajat, muut velkojat, asiakkaat, julkinen valta sekä suuri yleisö. On tavallista, että tilinpäätöksen laatijalla on oikean ja riittävän kuvan esittämisen lisäksi muitakin tavoitteita. Tilinpäätettä saattaa pyrkiä parantamaan yrityksen taloudellista kuvaa laatimisvaiheessa tehdyillä ratkaisuilla. (Leppiniemi & Kykkänen 2007, 140–141, 156.)

4.2 Tilintarkastusvelvollisuus

1.7.2007 voimaan tulleen tilintarkastuslain mukaan tilintarkastusvelvollisuus koskee kirjanpitovelvollisia yhteisöjä ja säätiöitä. Tilintarkastusvelvollisia ovat osakeyhtiöt, osuuskunnat, avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt sekä yhdistykset ja säätiöt. Se ei koske yksityisiä elinkeinonharjoittajia eikä maatalousyrittäjiä. Julkisyhteisöjen, kuten valtion, kuntien ja seurakuntien tilintarkastusta säätelevät omat erityislait eikä tilintarkastuslaki koske niitä. (Tomperi 2009, 15–16.)

Tilintarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät pienet avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, osakeyhtiöt, osuuskunnat, asunto-osakeyhtiöt ja yhdistykset. Yhteisö katsotaan pieneksi, jos sekä päättyneellä että sitä edeltävänä tilikautena on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: 1. taseen loppusumma on yli 100 000 euroa, 2. liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä. Asunto-osakeyhtiöissä on oltava yhtiökokouksen valitsema tilintarkastaja, jos yhtiön rakennuksissa on vähintään 30 huoneistoa, vaikka edelle mainituista ehdoista ei yksikään ylity. Vaikka edellä mainitut ehdot eivät ylity, koskee tilintarkastusvelvollisuus myös yhteisöjä, joiden pääasiallinen toimiala on arvopapereiden hallinta ja omistaminen tai jos yhteisöllä muuta huomattavaa vaikutusvaltaa jonkun toisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan tai rahoituksen johtamisessa. (Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459 2 luku 4 §; Asunto-osakeyhtiölaki 22.10.2012/1599 9 luku 5 §.)

4.3 Tilintarkastajien tehtävät

Tilintarkastajan toimeksiantajina ovat yrityksen omistajat ja tilintarkastajan tehtävänä on valvoa heidän etujaan. Tilintarkastuksesta hyötyvät myös muut yrityksen sidosryhmät, koska ulkopuolinen ja objektiivinen taho ottaa kantaa yrityksen antamien taloudellisten tietojen oikeellisuuteen. Tilintarkastuksen tarkoitus ei ole tarkastaa kaikkia liiketapahtumia, vaan tilintarkastuksessa pyritään saamaan riittävä varmuus siitä, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Tilintarkastuksen kohteina ovat yhteisön kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto. Tilintarkastuksen päätteeksi tilintarkastaja laatii tilintarkastuskertomuksen. (Korkeamäki 2008, 9–10.)

Kirjanpidon, tilintilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikeellisuuden tarkastamisen lisäksi tilintarkastajien tehtäviä ovat erilaisten todistusten ja lausuntojen antaminen viranomaisille, rekisteriviranomaisille sekä tuomioistuimille. Näitä todistuksia ovat esimerkiksi osakeyhtiön perustamisessa tarvittava todistus osakkeiden maksamisesta. Todistusta tai lausuntoa tarvitaan myös kun osakeyhtiö sulautuu tai jakautuu. Yritysmuodon muuttaminen tarvitsee myös tilintarkastajan lausunnon. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 2 luku 1–2 §; Tomperi 2009, 169–173.)

Kirjanpidon tarkistusta voidaan suorittaa koko tilikauden aikana tai vasta tilikauden päättymisen jälkeen. Pienillä yrityksillä tarkistus voidaan suorittaa vasta tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen ja tarkastuksen kohteena saattaa olla koko kirjanpito, jos liiketapahtumia on vain vähän. Isoissa yrityksissä tarkistetaan yleensä vain joitain kirjanpidon tapahtumia. Kirjanpidon tarkistus voi kohdistua esimerkiksi tositteiden tarkastukseen myyntisaamisten osalta, varaston tarkistukseen tai maksuliikenteen hoitoon. Kirjanpitoa tarkistaessa tilintarkastaja kiinnittää huomiota myös yrityksen sisäisen kontrollin hoitoon eli siihen miten yritys välttää vaarallisia työyhdistelmiä. Esimerkiksi kirjanpitäjän ei pitäisi hoitaa yrityksen maksuja eikä palkanlaskijan maksaa palkkoja. (Tomperi 2009, 55–59.)

Hallinnon tarkastus on yksi tilintarkastuslaissa määrätyistä tilintarkastuksen kohteista. Hallinnon tarkastuksen tarkoituksena on valvoa yrityksen vastuuvollisten toiminnan laillisuutta. Vastuuvollisia ovat tarkastuskohteen hallitus, toimitusjohtaja sekä muut vastuuvolliset. Tilintarkastajan tulee mainita tilintarkastuskertomuksessaan huomautus, jos hän havaitsee vastuuvollisen syyllistyneen tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus tai jos vastuuvollinen rikoo yhteisöä koskevaa lakia tai muita sääntöjä. (Korkeamäki 2008, 72.)

Tilintarkastaja antaa tarkastustyönsä päätteeksi tilintarkastuskertomuksessa lausunnon siitä antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot tarkastettavan yhteisön taloudellisesta asemasta. Tilintarkastuslain edellyttämät raportit ovat tilinpäätösmerkintä, tilintarkastuskertomus ja tilintarkastuspöytäkirja. (Tomperi 2009, 82, 152.)

Tilintarkastuskertomuksesta selviää tarkastuksen kohteena ollut tilinpäätös, se mitä tilinpäätössäännöstöä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu sekä siinä on ilmoitus kansainvälisten tilintarkastusstandardien noudattamisesta. Tilintarkastuskertomuksessa annetaan myös lausunto siitä, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot tarkastettavan kohteen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi annetaan lausunto tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tietojen ristiriidattomuudesta. Tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastaja esittää myös muita tarpeelliseksi katsomiaan lisätietoja. Tilintarkastajan on lisättävä tilintarkastuskertomukseen maininta, jos yhteisön yhtiömies, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai muu vastaava vastuuvollinen on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, joka saattaa aiheuttaa yhteisölle vahingonkorvausvelvollisuuden. Myös näiden henkilöiden tekemät rikkeet lakia, yhtiöjärjestyä, sopimusta tai sääntöä kohtaan on ilmoitettava. (Tomperi 2009, 152–154.)

Tilintarkastuspöytäkirjassa voidaan esittää hallitukselle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle sellaisia asioita, joita ei tilintarkastuskertomuksessa esitetä. Tilintarkastuspöytäkirja ei ole julkinen asiakirja, joten siinä tilintarkastaja voi antaa yrityksen johdolle luottamuksellista tietoa. Pöytäkirja annetaan yrityksen toimielimelle, joka huolehtii yhteisön hallinnosta ja toiminnasta. Yleensä tilintarkastuspöytäkirjassa annetaan lisätietoa tilintarkastuskertomuksessa esitettyihin huomautuksiin tai sillä kerrotaan yhteisölle puutteista tai virheistä, joita yhteisössä on tapahtunut. Myöhemmin näiden asioiden laiminlyönti saattaa johtaa huomautukseen tilintarkastuskertomuksessa. (Tomperi 2009, 165–167.)

4.4 Tilintarkastajan kelpoisuus

Vuoden 2012 alusta alkaen tilintarkastajina eivät ole voineet toimia maallikkotilintarkastajat vaan tilintarkastajilla on oltava koulutus. Tämä on lisännyt tilintarkastajien tarvetta erityisesti asunto-osakeyhtiöiden tilintarkastuksessa. Tilintarkastajana ei voi toimia vajaavaltainen tai toimikelpoisuudeltaan rajoitettu henkilö eikä myöskään konkurssiin tai liiketoimintakieltoon asetettu henkilö. Tilintarkastajana toimivista luonnollisista henkilöistä on vähintään yhden asuttava ETA-valtiossa. Tilintarkastajan on suoritettava tehtävänsä ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja yleinen etu huomioon ottaen sekä noudatettava työssään hyvää tilintarkastustapaa. Tilintarkastaja on lisäksi velvollinen ylläpitämään ja kehittämään omaa ammattitaitoaan. (Tilintarkastuslaki 2 luku 3 §; Tomperi 2009, 10.)

Tilintarkastajan on oltava riippumaton toimeksiantoa suorittaessa. Riippumattomuutta vaarantavat, jos tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuisuuksia yhtiöön tai säätiöön, tilintarkastaja tarkastaa omaa toimintaansa, tilintarkastajaa painostetaan, tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa vastaavassa asiassa tarkastuskohteensa puolesta tai vastaan. Riippumattomuutta vaarantaa myös, jos tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka toimii tarkastuskohteen johdossa tai palveluksessa. (Tilintarkastuslaki 2 luku 3 §, 4 luku.)

Riippumattomuutta vaarantavat myös tietyt esteellisyyssasiat, joiden takia tilintarkastaja ei voi tehdä työtään riippumattomasti. Näitä ovat asiat, joissa tilintarkastaja kuuluu itse tarkastettavan yhteisön hallitukseen tai muuhun vastaavaan asemaan, toimii yhteisön kirjanpidon tai varojen hoidon tehtävissä, on palvelusuhteessa yhteisöön, omistaa välittömästi tai välillisesti osuuden voittoa tavoittelevasta yhteisöstä, tilintarkastajalla on rahalaina tai vastaava etuus tarkastettavalta yhteisöltä, tilintarkastaja on läheisessä sukulaissuhteessa sellaiseen henkilöön, joka toimii tarkastettavan yrityksen hallituksessa, toimitusjohtajana, kirjanpitäjänä tai muussa vastaavassa asemassa. Riippumattomuuden vaarantaa myös jos tilintarkastajan läheisellä sukulaisella on omistus- tai vastaavaoikeus tarkastettavaan yritykseen. Jos tilintarkastaja on toiminut kahden vuoden sisällä tarkastettavan yrityksen hallituksessa, kirjanpidossa tai vastaavassa tehtävässä, ei hän myöskään ole riippumaton. (Tilintarkastuslaki 4 luku.)

4.5 Tilintarkastajien vastuu

Tilintarkastaja on vastuussa toiminnastaan ja hänen pitää toimia tilintarkastusta koskevien säännösten, määräysten ja ohjeiden mukaan. Tilintarkastajan vastuu luokitellaan vahingonkorvausvastuuseen, rikosoikeudelliseen vastuuseen ja kurinpidolliseen vastuuseen. (Tilintarkastuslaki 9 luku; Tomperi 2009, 183–186.)

Kurinpidollinen vastuu tarkoittaa tilintarkastajan toimintaa ja sen moitittavuutta. Tilintarkastajan toiminta saattaa olla moitittavaa, vaikka seuraamuksia kuten taloudellista vahinkoa ei olisikaan tapahtunut. Kurinpidollisessa valvonnassa kiinnitetään huomiota onko tilintarkastajan hyväksymisen edellytykset voimassa ja kiinnitetään huomiota hyvän tilintarkastustavan, ammattieettisten periaatteiden ja säännösten noudattamiseen. Valvonnassa kiinnitetään huomiota valvontailmoitusten avulla siihen, että tilintarkastaja tekee riittävästi riittävän vaativia töitä säilyttääkseen ammatitaitonsa. (Tilintarkastuslaki 9 luku 51–52 §; Tomperi 2009, 183–186.)

Tilintarkastajalle voidaan antaa varoitus, jos tämä on varomattomuudella tai huolimattomuudella menetellyt laissa annettuja säännöksiä vastaan tai rikkonut tilintarkastajan velvollisuuksia tai menetellyt tavalla, joka saattaa alentaa tilintarkastajien ammatillista luotettavuutta tai arvoa. Jos näihin edellä esitettyihin asioihin liittyy lieventäviä seikkoja, annetaan tilintarkastajalle huomautus. (Tilintarkastuslaki 9 luku 49 §; Tomperi 2009, 183–186.)

Vahingonkorvausvelvollisuuden mukaan tilintarkastaja on vahingonkorvausvelvollinen yhteisölle, säätöille tai yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle, jäsenelle tai ulkopuoliselle tahallisesti tai huolimattomasti aiheuttamastaan vahingosta. Tilintarkastaja on myös vastuussa apulaistensa toiminnasta ja heidän aiheuttamistaan vahingoista. Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että syntynyt vahinko on rahassa mitattava, vahinko on tilintarkastajan aiheuttama ja aiheentuneella vahingolla on syy-yhteys tilintarkastajan tekkoon tai laiminlyöntiin. (Tilintarkastuslaki 9 luku; Tomperi 2009, 183–186.)

Tilintarkastajan joutuminen rikosoikeudelliseen vastuuseen edellyttää, että tilintarkastajan teko tai laiminlyönti on ollut tahallinen. Tällöin tilintarkastaja voidaan asettaa syyteeseen tuomioistuimessa. Tilintarkastusrikoksena pidetään tilintarkastuskertomuksen laatimista koskevan säännöksen rikkomista. Vähäiset rikkomukset rangaistaan tilintarkastusrikkomuksena, josta seuraa sakkorangaistus. Sakkoja voi saada myös tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käytöstä. (Tilintarkastuslaki 9 luku 51–52 §; Tomperi 2009, 183–186.)

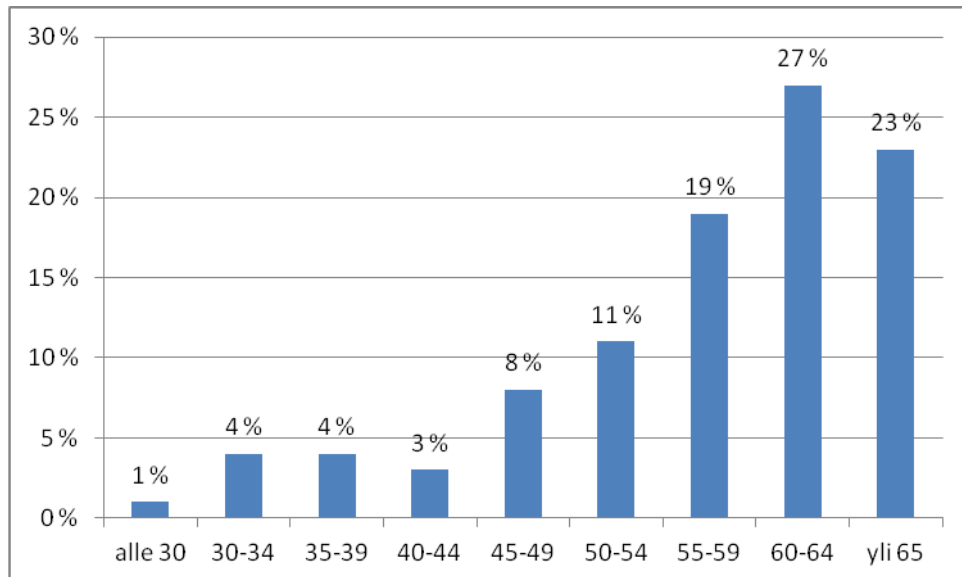
4.6 HTM-tilintarkastaja

Tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastuslain ehtojen mukaan hyväksytyä henkilöä tai tilintarkastusyhteisöä. Tilintarkastajia ovat KHT-tilintarkastajat, KHT-yhteisöt, HTM-tilintarkastajat ja HTM-yhteisöt. KHT-tilintarkastajat ja KHT-yhteisöt ovat keskuskauppakamarin tilintar-

kastuslautakunnan hyväksymiä tilintarkastajia. HTM-tilintarkastajat ja HTM-yhteisöt hyväksyy kauppakamarin tilintarkastusvaliokunta. Julkishallinnon tai -talouden tilintarkastajana voi toimia KHT- tai HTM-tarkastaja tai KHT- tai HTM-yhteisön lisäksi JHTT-tarkastaja tai JHTT-yhteisö. Tässä opinnäytetyössä käsitellään tilintarkastajina HTM-tilintarkastajia. (Tilintarkastuslaki 1 luku 2 §, 2 luku 7 §.)

Tilintarkastaja suorittaa tilintarkastuksen noudattaen hyvää tilintarkastustapaa ja noudattaa IFACin (Kansainvälinen Tilintarkastajaliitto, The International Federation of Accountants) eettisiä vaatimuksia. Suomessa tämä perustuu ensisijaisesti ISA-standardeita (International Standards on Auditing) noudattaen. Tilintarkastajalta edellytetään työssään riippumattomuutta, korkeaa ammattitaitoa ja salassapitovelvollisuutta. Lisäksi tilintarkastuksessa käytetyt informaatiot on pystyttävä todentamaan. Riippumattomuudella tarkoitetaan tilintarkastajan oikeutta suunnitella ja toteuttaa tilintarkastustyö itsenäisesti. Tilintarkastajan pitää myös pystyä toimimaan rehellisesti ja objektiivisesti sekä suhtautua asioihin ammattimaisella skeptisyydellä. Tilintarkastajalla on vapaus valita kuinka laajasti hän suorittaa tarkastustyönsä. Ammattitaidolla tarkoitetaan erityistä ammattitutkintoa, KHT- tai HTM-tutkintoa suorittanutta henkilöä. Salassapitovelvollisuus koskee kaikkia muita tilintarkastuksessa saatuja tietoja paitsi niitä tietoja, joista tilintarkastaja on velvollinen raportoimaan. Informaation todentamisella tarkoitetaan sitä, että kaikista tapahtumista tarvitsee olla jokin asiakirja, joista ilmenee liiketapahtuman olleen oikeasti olemassa. (Tomperi 2009, 10–11.)

HTM-tilintarkastajan tarkastuskohteita ovat usein pienet tai keskisuuret yritykset. HTM-tilintarkastaja työskentelee HTM-yhteisössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Vuoden 2012 alussa tilintarkastusvaliokuntien valvonnassa oli 668 HTM-tilintarkastajaa ja 34 HTM-yhteisöä. Vuonna 2011 hyväksyttiin 21 uutta HTM-tilintarkastajaa. 50 prosenttia HTM-tilintarkastajista on yli 60-vuotiaita (kuva 1). (TILA Toimintakertomus 2011.)

Kuva 1. HTM-tilintarkastajien ikäjakauma joulukuun 2011 (TILA Toimintakertomus 2011.)

HTM-tilintarkastajat hoitavat myös monesti asiakkaidensa muita taloushallinnon tehtäviä. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset konsultointi- ja koulutuspalvelut, rekisteröintiasiat, tilinpäätösanalyysit sekä yritysten arvonnäytäminen. Tilintarkastaja voi hoitaa myös yritysten palkanlaskentaa, veroilmoitusten teon, yritysten menojen kustannusseurantaa ja budjetoitua. (Tilintarkastajien kyselyt.)

4.7 Toiminnantarkastaja

Toiminnantarkastaja toimii asunto-osakeyhtiöissä ja rekisteröidyissä yhdistyksissä talouden ja hallinnon tarkastajana tilintarkastajan sijasta. Yhtiössä on oltava yhtiökokouksen valitsema toiminnantarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole ja yhtiöjärjestys ei määrää toisin. Toiminnantarkastaja korvaa aikaisemmin toimineet maallikkotilintarkastajat. Yhtiön on valittava toiminnantarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on hallussaan vähintään yksi kymmenesosa kaikista yhtiön osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, sitä vaativat. Jos yhdistykselle valitaan vain yksi toiminnan tarkastaja, täytyy hänelle valita myös sijainen. Toiminnantarkastajalta vaaditaan samat tilintarkastuslain määrittelemät yleiset kelpoisuus vaatimukset kuin tilintarkastajilta mutta toiminnantarkastajan ei tarvitse olla keskuskauppakamarin hyväksymä. Toiminnantarkastuksen tulee sisältää yhtiön talouden ja hallinnon tarkastuksen yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta riittävällä tavalla. Toiminnantarkastajan on laadittava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu toiminnantarkastuskertomus. (Asunto-osakeyhtiölaki 9 luku 6–9 §.)

5 AMMATTIKORKEAKOULUSTA TILINTARKASTAJAKSI

Luvussa viisi esitellään HTM-tilintarkastajan ammattiin vaadittava koulutus sekä tradenomintutkintoon kuuluvat opinnot. Lisäksi selvitetään millaista koulutusta laskentatradenomina on vielä suoritettava ennen kuin hänellä on mahdollisuus pätevöityä koulutuksensa HTM-tilintarkastajaksi.

5.1 HTM-tilintarkastajan koulutus ja pätevöityminen

Tilintarkastajien hyväksymisen ja valvonnasta huolehtii Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunta (TILA). TILAan kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä 12 jäsentä ja heidän varajäsenensä. TILAan kuuluvien henkilöiden tulee olla hyvin perehtyneitä tilintarkastukseen. HTM-tilintarkastajia ja HTM-yhteisöjä valvovat alueelliset kaupakamarien tilintarkastusvaliokunnat (TIVA). TIVAan kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kuusi jäsentä sekä heidän varajäsenensä. TILA ylläpitää tilintarkastajarekisteriä, josta löytyvät tiedot tilintarkastajista ja maininnat mahdollisista huomautuksista tai varoituksista. TILA huolehtii myös tilintarkastajien hyväksymiseen ja hyväksytyjen tilintarkastajien toiminnan valvontaan liittyvästä ohjauksesta ja kehittämisestä. TILA huolehtii KHT-tilintarkastajien ja KHT-yhteisöjen valvonnasta. HTM-tilintarkastajien ja HTM-yhteisöjen valvonnasta huolehtii TIVA. (Tilintarkastuslaki 6 luku 36–37 §, 39–40 §, 42–43 §.)

Jos hakija täyttää tilintarkastajalta vaaditut ominaisuudet, hän pääsee osallistumaan KHT- tai HTM-tutkinto testiin, jonka TILA järjestää vuosittain. Tutkinnon läpäisseet hyväksytään tilintarkastajiksi. Hyväksytyn henkilön tarvitsee olla sopiva tilintarkastajan tehtävään ja hänellä tulee olla korkeakoulututkinto. Lisäksi vaaditaan, että hakija on suorittanut tehtävän edellyttämät laskentatoimen, oikeustieteen ja taloustieteelliset opinnot. Vaatimuksena on myös riittävä kokemus käytännön tilintarkastustyöstä. HTM-tilintarkastajilta vaaditaan vähintään kolmen vuoden käytännökokemusta ammattimaisista tilintarkastuksen ja laskentatoimen tehtävistä. (Keskuskaupakamari; Tomperi 2009, 16, 20; Tilintarkastuslaki 6 luku 31 §.)

HTM-tutkinnon hyväksymisvaatimuksena täytyy hakijalla olla vähintään 52 opintopisteen laajuiset tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot. Lisäksi hakijalla täytyy olla vähintään 22 opintopisteen laajuiset oikeustieteen opinnot sekä vähintään 22 opintopisteen laajuiset kauppa- ja taloustieteelliset yleisopinnot. Yleisopintojen täytyy sisältää opintoja liiketalous- ja kansantaloustieteestä, yritysrahoituksesta ja rahoitusmarkkinoista, talousmatematiikasta ja tilastotieteestä sekä tietotekniikasta ja tietojärjestelmistä. Näiden opintojen lisäksi voidaan hyväksi lukea muita vastaavia korkeakouluopintoja, jos ne vastaavat laajuudeltaan ja sisällöltään edellä mainittuja. (TEM262/2008 2 luku 3–6 §.)

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut helmikuussa 2011 työryhmän valmistelemaan tilintarkastajajärjestelmän uudistamista ja selvittämään tilintarkastuslain muutostarpeita. Työryhmä tekee selvitystä tilintarkastajien tutkintouudistuksesta sekä tilintarkastajien valvonnan uudistamista. Tilin-

tarkastajien vaatimuksiin ja tutkintoon on odotettavissa lähivuosina uudistuksia työryhmän valmistelujen perusteella. (Työ- ja elinkeinoministeriö.)

Työryhmän ehdotuksia sisältävä raportti julkaistiin 30.11.2012. Työryhmä ehdottaa raportissaan yhtenäistä perustutkintoa tilintarkastajille. Perustutkinnon suorittamisen jälkeen tilintarkastajilla olisi mahdollisuus halutesaan erikoistua vaativampiin isojen yritysten ja julkisen alan tilintarkastustehtäviin. Erikoistuminen vaatisi ylempää korkeakoulututkintoa. Yhtenäisen perustutkinnon toivotaan lisäävän alan kiinnostavuutta. Myös työurien pidentäminen olisi työryhmän ehdotusten mukaan mahdollista ilman, että hyväksyminen automaattisesti lakkaa tilintarkastajan täytettyä 70 vuotta. Toinen työryhmän tekemä muutosehdotus on valvonnan yhtenäistäminen. Uutena valvojana voisi työryhmän mukaan toimia Patentti- ja rekisterihallitus. Raportista kerätään lausuntoja ja niiden perusteella tehdään jatkovalmisteluja. (Tilintarkastajien tutkinnot ja valvonta- työryhmän raportti 2012, 12, 47–53, 55, 58)

5.2 Tradenomin tutkinto

Tradenomin tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä. Valmistumisen jälkeen tutkintonimike on Tradenomi (AMK). Hämeen ammattikorkeakoulussa liiketalouden opiskelijoilla on mahdollisuus valita viidestä vaihtoehdosta haluamansa pääaine. Pääaineopinto vaihtoehdot ovat asiakasosaaminen ja markkinoinnin johtaminen, organisaatioviestintä, ulkoinen laskentatoimi ja verotus, johdon laskentatoimi ja rahoitus sekä liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen. Pääaineita voi myös valita sivuaineiksi ja vapaavalintaisiin opintoihin. (Hämeen ammattikorkeakoulu b.)

Asiakasosaamisen ja markkinoinnin pääaineopinnot suorittanut tradenomi voi työskennellä markkinoinnin, markkinointiviestinnän, myynnin ja mainonnan asiantuntija-, erilaisissa kehittämis- ja johtotehtävissä kotimaassa sekä ulkomailla. Opinnoissa painotetaan markkinoinnin suunnittelua, johtamisen taitoja sekä asiakasosaamista. Laskentatoimeen ja rahoitukseen suuntautunut tradenomi voi työskennellä esimerkiksi kirjanpidon, verotuksen, johdon laskentatoimen tai rahoituksen, sijoitustoiminnan sekä vakuutustoiminnan eri tehtävissä. (Hämeen ammattikorkeakoulu c.)

Laskentatoimeen ja rahoitukseen suuntautunut opiskelija voi suorittaa ulkoisen laskentatoimen ja verotuksen alaisia opintoja 30 opintopistettä. Niistä 15 opintopistettä kuuluu kirjanpito ja yritysverotus otsikon alle. Nämä opintojaksot ovat kirjanpito ja tilinpäätös, vero-oikeus ja laskentatoimen tietojärjestelmät. Toiset 15 opintopistettä kuuluvat otsikon laskentatoimen erityiskysymykset alle. Opintojaksoina ovat silloin kirjanpidon erityiskysymykset, tilintarkastus ja tilinpäätössuunnittelu sekä konsernitilinpäätös ja kansainvälinen laskentatoimi. Johdon laskentatoimen ja rahoituksen opintokokonaisuuteen kuuluu myös 30 opintopistettä, joista 15 opintopistettä johdon laskentatoimi otsikon alle. Sen sisältämät opintojaksot ovat kustannuslaskenta, talouden ohjaus ja strategic management. Rahoitus otsikon alle kuuluvat 15 opintopistettä muodostuvat seuraavista opintojaksoista: investointien suunnittelu ja rahoitus, yritystutkimus ja tilinpäätösanalyysi sekä sijoitustoiminta ja varainhankinta. Yhteensä lasken-

tatoimen ja rahoituksen opintoja voi liiketalouden koulutusohjelmassa suorittaa 60 opintopistettä. (Hämeen ammattikorkeakoulu d.)

5.3 Tradenomin tarvitsemat lisäopinnot

Tradenomintutkintoon on mahdollista sisällyttää seuraavat opinnot, jotka täyttävät HTM-tutkinnon vaatimukset. HTM-tutkinnon hyväksymisvaatimuksena täytyy hakijalla olla vähintään 52 opintopisteen laajuiset tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot. Tradenomiopiskelija pystyy opiske-luaikanaan suorittamaan seuraavia opintoja: johdon laskentatoimen perusteet, joka on laajuudeltaan kolme opintopistettä, kirjanpito ja tilinpäätös, laajuus viisi opintopistettä, tilintarkastus ja tilinpäätössuunnittelu, laajuus viisi opintopistettä, kirjanpidon erityiskysymykset, laajuus viisi opintopistettä, konsernitilinpäätös ja kansainvälinen laskentatoimi, laajuus viisi opintopistettä sekä yritystutkimus ja tilinpäätösanalyysi, laajuus viisi opintopistettä. Yhteensä nämä opinnot ovat laajuudeltaan 28 opintopistettä. (TEM262/2008 2 luku 3–6 §; Hämeen ammattikorkeakoulu d.)

Tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintojen lisäksi hakijalla täytyy olla vähintään 22 opintopisteen laajuiset oikeustieteen opinnot. Tradenomin opinnoissa tällaisia ovat oikeustieteen perusteet, laajuus neljä opintopistettä, yhtiö- ja sopimusoikeus, laajuus kolme opintopistettä sekä vero-oikeus, laajuus viisi opintopistettä. Yhteensä oikeustieteen opintoja on mahdollista suorittaa 12 opintopistettä. (TEM262/2008 2 luku 3–6 §; Hämeen ammattikorkeakoulu d.)

HTM-tutkinto vaatii lisäksi vähintään 22 opintopisteen laajuiset kauppa- ja taloustieteelliset yleisopinnot. Näitä opintoja Hämeen ammattikorkeakoulussa ovat tietotyö, laajuus kolme opintopistettä, liiketalouden tietotyövälineet, laajuus kolme opintopistettä, talousmatematiikka, laajuus kolme opintopistettä, kansataloustieteen perusteet, laajuus kolme opintopistettä, taloushallinnon perusteet, laajuus neljä opintopistettä, rahoituksen perusteet, laajuus kolme opintopistettä, laskentatoimen tietojärjestelmät, laajuus viisi opintopistettä, kustannuslaskenta, laajuus viisi opintopistettä, talouden ohjaus, laajuus viisi opintopistettä, strategic management, laajuus viisi opintopistettä, investointien suunnittelu ja rahoitus, laajuus viisi opintopistettä sekä sijoitustoiminta ja kansainvälinen laskentatoimi, laajuus viisi opintopistettä. Yhteensä kauppa- ja taloustieteellisiä yleisopintoja voi suorittaa 49 opintopistettä. (TEM262/2008 2 luku 3–6 §; Hämeen ammattikorkeakoulu d.)

HTM-tilintarkastajaksi haluavan tradenomin tulee suorittaa tradenomiopintojensa lisäksi 24 opintopistettä tilintarkastukseen ja laskentatoimeen liittyviä opintoja ja 10 opintopistettä oikeustieteellisiä opintoja. Kauppa- ja taloustieteelliset yleisopinnot on mahdollista suorittaa tradenomiksi opiskelun aikana. Opintojen lisäksi HTM-tilintarkastajilta vaaditaan vähintään kolmen vuoden käytännön kokemusta ammattimaisista tilintarkastuksen ja laskentatoimen tehtävistä. Opiskeluaikana suoritettavat opinnot vaihtelevat suuresti sen mukaan mitä opiskelijat opintoihinsa päättävät sisällyttää. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus valita vapaavalintaisia opintoja muista koulutusohjelmista ja näin kartuttaa HTM-

tutkintoon vaadittavia opintoja. Myös aikaisemmat työ- ja opiskelukokemukset vaikuttavat siihen, kuinka paljon opintoja on suoritettava tradenomiopintojen lisäksi.

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Määrällisessä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita erilaisista luokiteluista, niiden syy- ja seuraussuhteista ja niissä tapahtuneista muutoksista. Kvantitatiiviseen tutkimukseen sisältyy runsaasti erilaisia laskennallisia ja tilastollisia analyysimenetelmiä ja sitä voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Vastauksia voidaan vertailla esimerkiksi lukumäärillä tai prosenteilla ja niitä voidaan esittää esimerkiksi taulukoin ja kuvioin. Tutkimus kertoo asian nykytilan, mutta ei syitä sen syntymiseen. (Heikkilä 2010, 16–17; Jyväskylän yliopisto.)

Tutkimuksen toteutus tehtiin kyselytutkimuksena. Kyselylomakkeen (liite 1) laadinnassa mietittiin kysymyksiä, joilla etsitään vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Kysely tehtiin paperilla suoraan opiskelijoille ja näin varmistettiin, että kyselyyn saadaan vastauksia. Oppitunneilla kerättyjen kyselyjen lisäksi kysely lähetettiin 20 pääaineenaan rahoitusta opiskelevalle. Sähköpostitse vastauksia saatiin viisi. Yksi vastaajista ei opiskellut pääaineenaan laskentatoimea, joten hänen vastauksensa jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle, koska vastaajiksi haluttiin laskentatoimen opiskelijoita. Yhteensä tutkimuksen saatiin 26 vastaajaa. Kerätyn aineiston perusteella on saatu tutkimukseen opiskelijoiden mielipiteitä tilintarkastajan ammatista. Kysely toteutettiin kolmannen vuoden tai sitä pidemmälle opiskelleille. Kyseiset opiskelijat ovat jo suorittaneet suuren osan pääaineopinnoistaan ja heille on kerrottu tilintarkastustyöstä opintojaksoilla. Näin ollen voidaan olettaa, että opiskelijoilla on muodostunut jo jonkinlainen kuva siitä mitä tilintarkastaja työkseen tekee. Tutkimus ei ole yleistettävissä, koska otoskoko on pieni ja vastaajina on vain Hämeen ammattikorkeakoulun laskentatoimenopiskelijoita.

Hämeenlinnan seudulla toimivia HTM-tilintarkastajia selvitettiin Keskuksikauppakamarin internet sivujen kautta. Yhteystiedot löytyivät 18 HTM-tilintarkastajalle. Näistä 16 lähetettiin kysely (liite 2) sähköpostitse ja kahdelle postitse mukanaan vastauskuoret. Yhteystiedot olivat väärät kolmessa tapauksessa, ja kaksi vastaanottajaa ilmoitti, etteivät ole toimineet tilintarkastajina. Sopivia tilintarkastajia löytyi siis 13 ja vastaus saatiin neljältä tilintarkastajalta. Yksi vastaus tuli postitse ja kolme sähköpostitse. Heistä kolme oli suorittanut pätevyitymisen: kaksi HTM-tilintarkastajaksi ja yksi KHT-tilintarkastajaksi.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyössä käytettyjen kyselyjen vastaukset. Vastauksissa on esitelty opiskelijoiden kyselyn vastaukset väittämä kerrallaan ja lopuksi koottu yhteenveto esitetyistä avoimista kysymyksistä. Tilintarkastajien kyselyn vastaukset on myös lajiteltu kysymys kerrallaan ja tehty näin tilintarkastajien vastauksista yhtenäinen koonti.

7.1 Tradenomiopiskelijoiden kysely

Vastauksia opiskelijoiden kyselyyn saatiin yhteensä kaksikymmentäkuusi. Kaikki nämä vastaajat opiskelivat pääaineenaan rahoitusta tai laskentatoimea. Miehiä vastaajista oli kuusi ja naisia kaksikymmentä. Naisia vastaajista oli 77 prosenttia (kuva 2). Tunneilta saaduissa vastauksista mies- ja naisvastaajia oli suunnilleen yhtä paljon, mutta sähköpostivastauksia saatiin enemmän naisilta. Tähän saattoi vaikuttaa tutkijan sukupuoli ja se kuinka ajankohtaiseksi vastaajat opinnäytetyön itselleen kokivat. Vastaajien ikäjakauma vastaa hyvin koulutuksen ikäjakaumaa. Suurin vastaajaryhmä oli 21–25-vuotiaat, joita oli 81 prosenttia vastaajista. Alle 21-vuotiaita vastaajia oli 8 prosenttia ja yli 25-vuotiaita vastaajia 12 prosenttia. Kyselyyn vastanneista suurin osa, 69 prosenttia, olivat taustakoulutukseltaan ylioppilaita. Ammatillisella koulutustaustalla vastasi kaksi vastaajaa eli 8 prosenttia. Myös korkea-asteella aikaisemmin opiskelleita oli vastaajista 8 prosenttia. Taustakoulutukseltaan sekä ylioppilas että ammatillisen koulutuksen suorittaneita oli vastaajista 15 prosenttia.

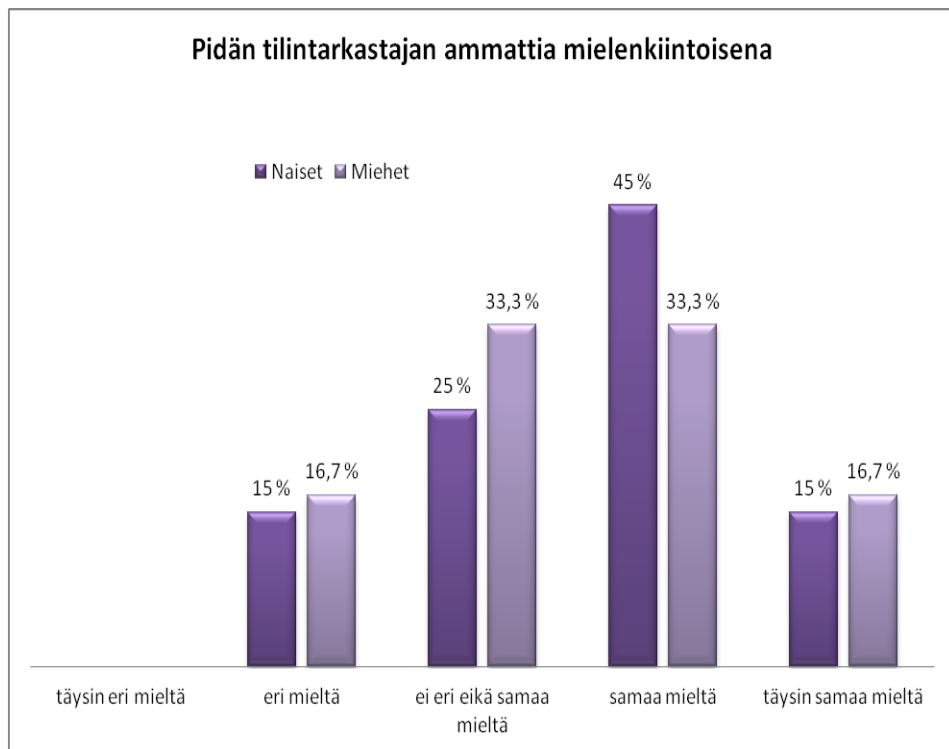
Kuva 2. Tradenomiopiskelijoiden sukupuolijakauma kyselyn vastauksissa.

7.1.1 Kyselyn tulokset

Kyselyssä tiedusteltiin opiskelijoiden mielikuvia liittyen tilintarkastajiin ja heidän ammattiinsa. Kysymykset olivat muotoiltu väittämiksi, joihin vastattiin asteikolla 1–5. Numeroiden arvot olivat: 1 täysin eri mieltä, 2 eri mieltä, 3 ei eri eikä samaa mieltä, 4 samaa mieltä ja 5 täysin samaa mieltä.

Tuloksia ei verrata eri ikäryhmien välillä, koska vain viisi vastaajaa oli yli 25-vuotiaita tai alle 21-vuotiaita. Nämä ikäryhmien vastaukset edustavat näin ollen vain yksittäisten vastaajien mielipiteitä. Vastaajista kaksi edusti ainoastaan ammatillisen pohjakoulutuksen suorittaneita. Muut vastaajista olivat suorittaneet ylioppilastutkinnon. Kaksoistutkinnon suorittaneita oli vastaajista neljä, joten tutkimuksessa ei myöskään vertailla vastauksia eri koulutus pohjalla opiskelleiden kesken.

Ensimmäinen väittämä oli ”pidän tilintarkastajan ammattia mielenkiintoisena”. Vastaajista 15,4 prosenttia sanoi olevansa väittämästä eri mieltä. Kantaansa ei osannut ilmoittaa 26,9 prosenttia. Samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väittämästä oli 57,7 prosenttia vastaajista. Sekä mies- että naisvastaajista yli puolet oli tätä mieltä (kuva 3).

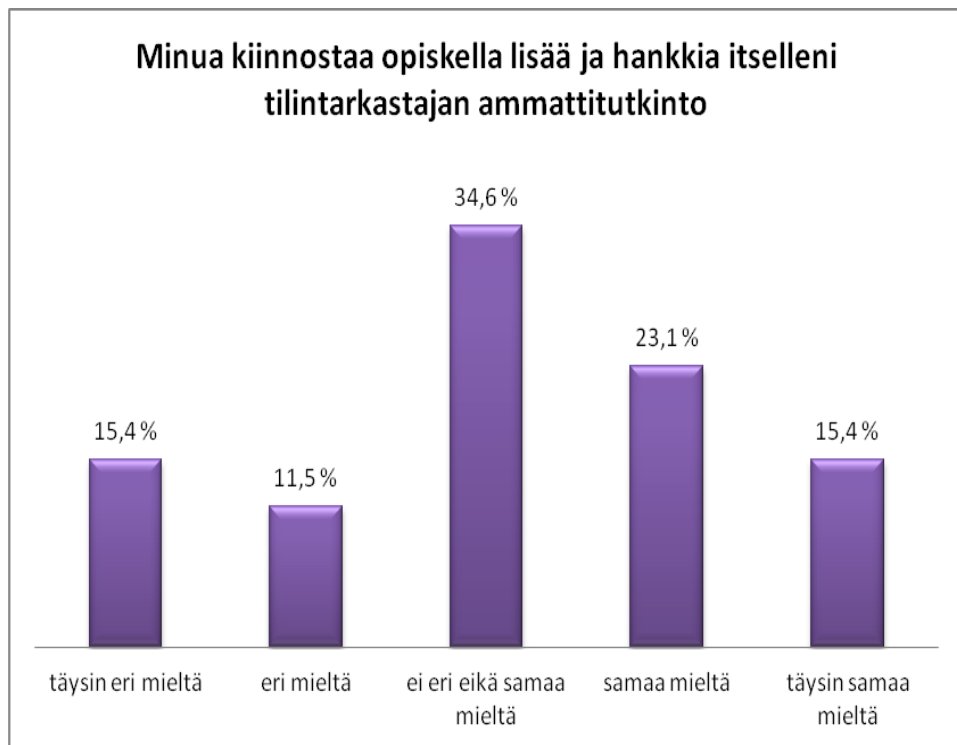

Kuva 3. Opiskelijoiden mielipide tilintarkastajan ammatin mielenkiintoisuudesta.

Vastaajista 96 prosenttia oli kiinnostunut tekemään työkseen tarkkuutta vaativaa työtä. Ainoastaan 4 prosenttia ei ollut väittämästä samaa eikä eri mieltä. Vastaukseen väittämään ”olen kiinnostunut tekemään työtä yhteistyössä muiden kanssa”, ilmoitti kaksi vastaajaa olevansa eri mieltä. Vastaajat ovat saattaneet ymmärtää kysymyksen väärin tai sitten he haluavat työskennellä aivan yksin. 42,3 prosenttia vastaajista ilmoitti olevansa samaa mieltä väittämän kanssa ja 46,2 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä. Kantaansa ei osannut sanoa yksi vastaaja.

Seuraavaksi kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden mielenkiintoa lisäopintoihin ja haluun hankkia itselleen tilintarkastajan ammattitutkinto. Suurin osa vastaajista, 34,6 prosenttia, ei osannut ilmoittaa kantaansa eli ei ollut väittämästä samaa eikä eri mieltä. Sekä täysin eri mieltä että täysin samaa mieltä vastaajista oli 15,4 prosenttia. Samaa mieltä vastaajista oli 23,1

prosenttia (kuva 4). Miehistä samaa tai täysin samaa mieltä vastaajista oli 50 prosenttia. Naisista vastaavasti 35 prosenttia. Naisvastaajista 30 prosenttia oli täysin eri mieltä tai eri mieltä. Miesvastaajien vastaava luku oli 16,7 prosenttia.

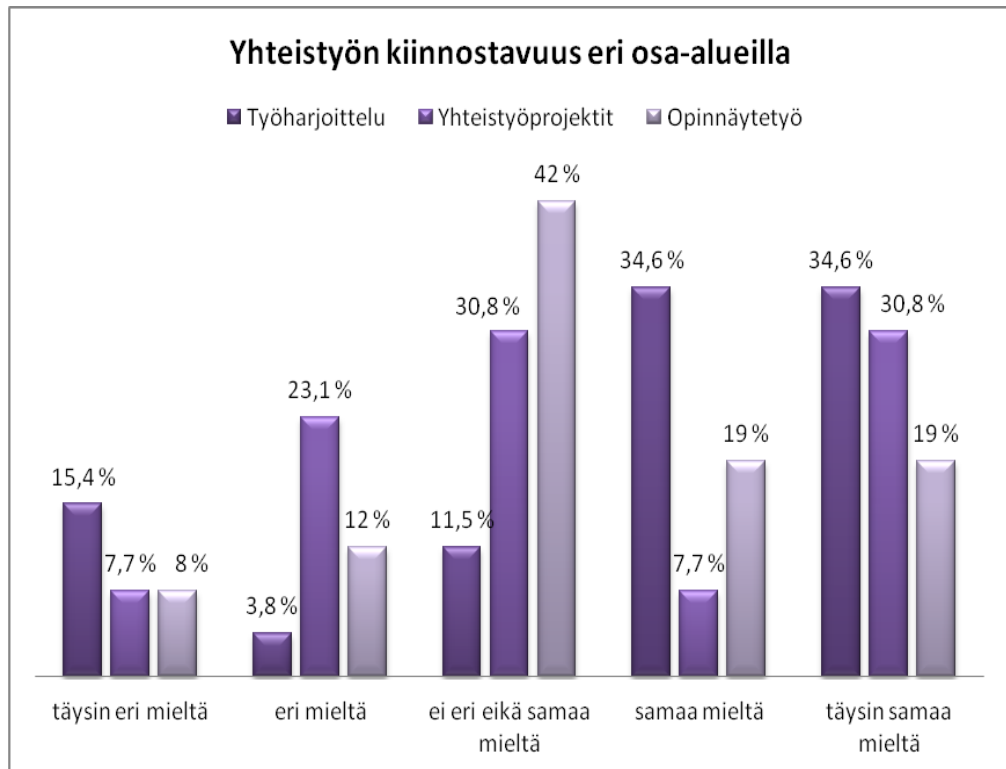
Kuva 4. Opiskelijoiden kiinnostus hankkia itselleen tilintarkastajan ammattitutkinto.

Yksi vastaaja jätti tyhjäksi kohdan ”tilintarkastaja tekee monipuolisia työtehtäviä”. 64 prosenttia vastaajista oli samaa tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Ainoastaan 8 prosenttia ilmoitti kannakseen eri mieltä. Kohtaan ei eri eikä samaa mieltä vastasi 28 prosenttia vastaajista. Tiedusteltaessa tiedon määrää tilintarkastajien työtehtävistä vastaajista vain 19,2 prosenttia ilmoitti olevansa samaa mieltä siitä, että tietoa tehtävistä on paljon. 38,5 prosentti ilmoitti olevansa eri mieltä siitä, että tietoa on paljon. Vastaajista 42,3 prosenttia ei ollut eri eikä samaa mieltä.

”Arvostan tilintarkastajan ammattia” väittämään, yksi vastaaja ilmoitti kannakseen, ei eri eikä samaa mieltä. Loput vastaajista, 96 prosenttia, oli väittämästä samaa tai täysin samaa mieltä. Väittämästä ”tilintarkastajan ammattitutkinto vaatii paljon koulutusta” samaa mieltä oli 69 prosenttia vastaajista ja täysin samaa mieltä 23 prosenttia vastaajista. 8 prosenttia vastaajista ei ollut eri eikä samaa mieltä väittämästä.

Seuraavaksi tiedusteltiin opiskelijoiden kiinnostusta yhteistyöhön tilintarkastajien kanssa työharjoittelun, opinnäytetyön ja projektien osalta. Kaikki miesvastaajat olivat samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että voisivat suorittaa työharjoittelunsa tilintarkastustoimistoon. Naisvastaajien keskuudessa hajontaa oli enemmän. Samaa tai täysin samaa mieltä oli vastaajista 60 prosenttia. 15 prosenttia ei ollut väittämästä eri eikä samaa mieltä ja 5 prosenttia ilmoitti kannakseen eri mieltä. Naisista 20 prosenttia oli täysin eri

mieltä siitä, että voisivat suorittaa työharjoittelun tilintarkastustoimistoon. Yhteistyöprojekteihin tilintarkastajien kanssa ei kantaansa osannut ilmoittaa 30,8 prosenttia vastaajista. Toiset 30,8 prosenttia olivat väittämistä eri tai täysin eri mieltä. Kiinnostuneita yhteistyöprojekteihin oli 38,5 prosenttia vastaajista. Kysyttäessä ovatko oppilaat kiinnostuneita tekemään opinäytetyötä liittyen tilintarkastukseen, ilmoitti 42 prosenttia vastaajista, olevansa ei eri eikä samaa mieltä. 20 prosenttia vastaajista olivat eri tai täysin eri mieltä ja 19 prosenttia vastaajista sekä samaa että täysin samaa mieltä (kuva 5).

Kuva 5. Tradenomiopiskelijoiden kiinnostus eri osa-alueiden yhteistyöhön tilintarkastajien kanssa.

Kyselyssä kartoitettiin myös sitä, kaipaisivatko opiskelijat lisää kurssi valintamahdollisuuksia ulkoiseen laskentatoimeen liittyen, jotka voisi sisällyttää vapaavalintaisiin opintoihin. Samaa tai täysin samaa mieltä asiasta oli 69,2 prosenttia vastaajista. Lisämahdollisuuksia ei kaivannut 7,7 prosenttia vastaajista. Ei eri eikä samaa mieltä väittämistä oli 23,1 prosenttia.

”Saan koulustani tarpeeksi tietoa eri ammateista, joihin voin valmistumiseni jälkeen hakeutua” väittämistä yksi vastaaja oli täysin eri mieltä ja yksi vastaaja oli täysin samaa mieltä. Ei eri eikä samaa mieltä vastaajista oli 19,2 prosenttia. 34,6 prosenttia koki saavansa tarpeeksi tietoa eri ammateista. Vastaajista 38,5 prosenttia oli väittämistä eri mieltä, ja he kokivat, etteivät saa tietoa ammateista tarpeeksi.

7.1.2 Kyselyn avoimet kysymykset

Kyselyn lopussa esitettiin kaksi avointa kysymystä, joissa kysyttiin sitä, miten Hämeen ammattikorkeakoulu voisi lisätä opiskelijoiden tietoa eri ammateista ja sitä miten oppilaitos voisi lisätä opiskelijan omaa kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Eniten ehdotuksia opiskelijoiden tiedon lisäämiseksi eri ammateista sai ehdotus siitä, että olisi hyvä saada lisää vierailijoita luennoille ja eri ammattiryhmien edustajia kertomaan omista ammateistaan ja käytännön työelämästä. Viisitoista vastaajaa mainitsi tämän syyn. Viisi vastaajaa ehdotti, että vanhoja opiskelijoita ja heidän kokemuksiaan siitä, mihin ammattiin ovat opintojensa jälkeen päätyneet, olisi hyvä kuulla enemmän. Yritysvierailut ja tutustumiset eri työpaikoille saivat yhteensä neljä mainintaa. Neljä vastaajaa kaipasi myös enemmän rekrypäivän kaltaisia tapahtumia, joissa eri ammattiryhmien ja työpaikkojen edustajat kertovat omasta työstään. Vastaajista kaksi sanoi, että eri ammateista pitäisi yksinkertaisesti vain kertoa enemmän ja muistaa mainita välillä jotain muitakin työpaikkoja kuin pankki ja tilitoimisto. Printattuja esitteitä työpaikoista ja ammateista ehdotti kaksi vastaajaa. Esitteissä voitaisiin ehdotuksen mukaan myös mainita se, mitä opintoja ammatti vaatii. Kaksi vastaajaa ehdotti, että tradenomien pakollisiin kuuluvaan kurssiin oppiva osaaaja, sisällytettäisiin enemmän ammatteihin tutustumista ja lisätietoa eri harjoittelupaikoista. Tyhjäksi tämän kohdan jätti kolme vastaajaa.

Kysymykseen siitä, miten Hämeen ammattikorkeakoulu voisi lisätä opiskelijan kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan jätti vastaamatta 10 vastaajaa. Eniten ehdotuksia sai se, että tilintarkastajien työtehtävistä pitäisi kertoa monipuolisemmin, koska annettu kuva on yksipuolinen. Seitsemän vastaajaa toi tämän esille. Kolme vastaajaa kertoi tilintarkastajien vierailujen lisäävän tiedon määrää ja näin lisäisi myös kiinnostusta ammattia kohtaan. Yksi vastaajista ehdotti vierailua tilintarkastuksia tekevään yritykseen ja erilaisia yhteistyöprojekteja tilintarkastajien kanssa. Vastaajista kaksi mainitsi ehdotukseen lisää vapaavalintaisia opintoja liittyen tilintarkastukseen. Työn ja palkkauksen esittely jo heti ensimmäisenä opiskeluvuotena lisäisi kahden opiskelijan mielestä kiinnostusta alaa kohtaan. Lisäksi kaivattiin ohjeistusta siihen, mitä opintoja alasta kiinnostuneen kannattaa opiskelunsa aikana valita. Kaksi vastaajaa ilmoitti, että kiinnostus tilintarkastajan ammattia kohtaan on jo korkealla. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että alasta on kerrottu jo tarpeeksi, ja yksi vastaajista totesi, ettei mielenkiintoa alaa kohtaan pysty lisäämään mitenkään.

7.1.3 Kyselyn yhteenveto ja johtopäätökset

Kyselyn tuloksien perusteella voidaan todeta, että opiskelijoilta löytyy mielenkiintoa tilintarkastajan ammattia kohtaan. Vastaajista yli puolet, 57,7 prosenttia, ilmoitti pitävänsä tilintarkastajan ammattia kiinnostavana. Ammatin arvostus opiskelijoiden keskuudessa oli myös suuri. Lisäksi ammatissa vaadittua tarkkuutta ja yhteistyöhalukkuutta oli kiinnostunut käyttämään työssään suurin osa vastaajista. Osa vastaajista, 15,4 prosenttia, ilmoitti lisäksi halukkuutta suorittaa tilintarkastajan ammattitutkinnon. Miehistä jopa 50 prosenttia oli kiinnostunut tutkinnon suorittamisesta.

Opiskeluaikaista yhteistyötä tilintarkastajien kanssa työharjoittelun ja oppinäytetyön osalta pidettiin myös mielenkiintoisena. Suurin osa vastaajista olisi valmis suorittamaan harjoittelunsa tilintarkastustoimistoon. Myös yhteistyöprojektit kiinnostivat opiskelijoita vaikkakin tästä yhteistyömuodosta tuli eniten eriäviä mielipiteitä.

Opiskelijat kaipaavat kyselyn tulosten perusteella myös lisää valintamahdollisuuksia liittyen ulkoiseen laskentatoimeen. Lisäksi oppilaitokselta toivottiin enemmän tietoa ammateista, joihin opiskelija voi valmistumisen jälkeen hakeutua. Opiskelijat toivoivat entistä enemmän vierailijoita ja ammattiryhmien edustajia kertomaan työelämän eri mahdollisuuksista.

7.2 Tilintarkastajien kysely

Tilintarkastajilta saatiin kyselyyn vastauksia neljä kappaletta. Vastausprosentiksi tuli 31. Sähköpostitse toteutettuihin kyselyihin ei usein vastata ja koska löydetty otos oli varsin pieni, voidaan vastausprosenttia pitää kohtuullisena. Neljän vastaajan mielipiteet eivät silti ole yleistettävissä ja heidän vastauksiaan voidaan hyödyntää lähinnä Hämeen ammattikorkeakoulun omissa yhteistyömalleissa. Kaksi vastaajista työskentelee PricewaterhouseCoopers Oy:llä eli PwC:llä, yksi vastaajista Pohjantähdellä ja yksi vastaaja yksityisyrittäjänä.

Kyselyyn vastanneet ovat iältään 34–62-vuotiaita. KHT-tutkinnon suorittaneella tilintarkastajalla on koulutuksenaan kauppatieteiden maisteri ja hän on työskennellyt alalla 11 vuotta. Nykyisessä tehtävässään hän on työskennellyt kaksi vuotta. Toisen HTM-tilintarkastajan pohjakoulutus on ekonomi ja taloustieteiden maisteri. HTM-tilintarkastaja on viimeiset kymmenen vuotta toiminut sisäisenä tarkastajana ja tekee lisäksi sivutoimisesti tilintarkastuksia. Toinen HTM-tutkinnon suorittaneista on laskentamerkonomi sekä suorittanut kauppariikkeen koulussa tilintarkastajaksi vaaditut opinnot. Työurallaan hän on toiminut kirjanpitoapäällikkönä ja tehnyt 31 vuotta sivutoimisesti tilintarkastuksia. Kauppatieteitä kandidatasolalla opiskellut ei ole suorittanut pätevyitymistä tilintarkastajaksi ja hän on työskennellyt tilintarkastustehtävissä osa-aikaisena assistenttina kaksi vuotta, pääasiallisena toimenkuvanaan asiakasmarkkinointi.

Alalle hakeutumisen syiksi mainittiin kiinnostus alaa kohtaan, halu kokeilla ja saada kokemuksia alasta. Toisen vastaajan mielestä ala sopi hyvin hänen koulutusperustansa. Yksi vastaaja mainitsi syiksi monipuolisen näkökulman yritysmaailmaan ja sen lainsäädäntöön. Lisäksi ala toimii hyvänä koulutuksena ja etenemismahdollisuutena liike-elämään, koska tilintarkastajien työtä arvostetaan paljon. Tilintarkastustehtävissä työskentelyn jälkeen on yrittäjäksi ja konsultiksi ryhtymisen helpompaa, koska ala antaa niin paljon pohjaa monelle muulle liike-elämän osaamisalueelle. Tyypillisen työpäivän vastaajat kertoivat muodostuvan toimistoaikojen sisällä tapahtuvasta työstä, jonka lisäksi kiireellisimpinä aikoina, varsinkin keuhäsin, saattaa työtä olla jonkin verran myös iltaisin sekä viikonloppuisin.

Tilintarkastajat mainitsivat, että alalle haluavan tärkeitä ominaisuuksia ovat kiinnostus tilintarkastusalaa kohtaan sekä kiinnostus yrityselämään. Tilintarkastajaksi haluavan pitää olla oma-aloitteellinen ja olla kiinnostunut selvittämään asioita ja eri säännöksiä sekä osoittaa kykyä soveltaa niitä käytännössä. Vaadittavia ominaisuuksia ovat lisäksi tarkkuus, riippumattomuus, puolueettomuus, täsmällisyys sekä laaja-alainen talouden ja toimialojen tunnistaminen sekä kyky tehdä rutiininomaisia tehtäviä. Tilintarkastajaksi haluavan pitää olla kiinnostunut alan kehityksestä ja olla kiinnostunut kartuttamaan omaa osaamistaan ja olla valmis antamaan omaa panostaan yrittäjän avuksi. Tilintarkastajan pitää myös olla sosiaalisesti taitava ja älykäs. Tärkeäksi ominaisuudeksi mainittiin myös rohkeus vaatia lakien ja säännösten noudattamista. Alalle haluavan pitää myös olla valmis vaihtelevaan työhön sekä liikkumiseen asiakkaiden tapaamisen merkeissä.

Kyselyssä esitettiin kysymys kuinka tradenomioppilaiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan voitaisiin lisätä. Vastaukseksi saatiin, että oppilaille pitäisi kertoa yksityiskohtaisesti mitä työ on, koska nimike ei kuvaa tarpeeksi työn sisältöä. Työ on eri asiakkaiden vuoksi erilaista ja työssä pääsee pohtimaan asioita juridiselta, rahoitukselliselta, laskennalliselta sekä markkinoinnin kannalta. Oppilaita voitaisiin tutustuttaa tehtäviin käytännössä tai kuvaamalla toimintaa esitteillä ja esitelmillä.

Molemmat yritykset tekevät yhteistyötä oppilaitosten kanssa ottamalla opiskelijoita työelämään tutustumisiin ja harjoitteluun. Yritykset ovat käyneet myös eri oppilaitoksissa pitämässä esitelmää ja luentoja ja osallistuneet erilaisiin oppilaitoksissa järjestettyihin tapahtumiin. PwC:llä on näiden lisäksi erillinen kisälli-ohjelma, joka on suunnattu loppuvaiheessa oleville opiskelijoille. Yksityisyrittäjänä toimiva HTM-tilintarkastaja ei ole tehnyt yhteistyötä opiskelijoiden kanssa. Tosin jo kyselyyn vastaaminen ottaa osaa opiskelijan opinnäytetyöhön.

Tilintarkastajilta kysyttiin myös olisivatko he halukkaita tekemään yhteistyötä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa ja kuinka tämä yhteistyö voitaisiin toteuttaa. Vastaukseksi saatiin, että molemmat yritykset tekevät ja ovat valmiita edelleen tekemään yhteistyötä oppilaitoksen kanssa esimerkiksi vierailujen, luentojen, työharjoittelun ja opinnäytetyön merkeissä. Yksityisyrittäjänä työskentelevä ei ilmoittanut halukkuuttaan yhteistyöhön.

7.3 Yhteenvedo tilintarkastajien ja opiskelijoiden vastauksista

Tilintarkastajat mainitsivat kyselyn vastauksissaan, että alalle haluavien ominaisuudet ovat kiinnostus alaa kohtaan, tarkkuus työssä sekä yhteistyövalmius. Näihin ominaisuuksiin myös opiskelijat ilmoittivat olevansa valmiit. Siitä, kuinka opiskelijoiden kiinnostusta voitaisiin alaa kohtaan lisätä, vastasivat sekä tilintarkastajat että opiskelijat tiedon lisäämisen. Käytännöntehtävistä tulisi kertoa enemmän, koska pelkkä maininta tilintarkastuksesta ei kerro todellisesta työstä tarpeeksi. Tiedon lisäämisen keinoiksi molemmat mainitsivat vierailut sekä tilintarkastustoimistoihin että oppilaitokseen.

Tilintarkastajat tekevät nykyisin yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja olivat sitä valmiita lisäämään ja kehittämään. Sekä tilintarkastajat että opiskelijat mainitsivat mahdollisiksi yhteistyömuodoiksi jo käytössä olevat luennot, tutustumiset, työharjoittelut, opinnäytetyöt sekä erilaiset oppilaitosten tapahtumat. Molempien kyselyiden vastauksien perusteella sekä opiskelijat ja tilintarkastajat olisivat valmiita ja kiinnostuneita lisäämään edellä mainittujen asioiden kaltaista yhteistyötä.

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tradenomiopiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan sekä selvittää, miten opiskelijoiden kiinnostusta alaa kohtaan voidaan lisätä. Opinnäytetyössä perehdyttiin lisäksi tilintarkastukseen ja HTM-tilintarkastajan tutkintoon. Työssä selvitettiin tradenomien tarvitsemia lisäopintoja, jos tavoitteena on suorittaa myöhemmin HTM-tutkinto.

Tutkimus suoritettiin opiskelijoille kyselytutkimuksena, jossa kartoitettiin opiskelijoiden tietoja ja mielenkiintoa tilintarkastajan ammatista. Kysely toteutettiin myös tilintarkastajille ja selvitettiin näin millaiseen yhteistyöhön tilintarkastajat opiskelijoiden kanssa olisivat valmiita. Tutkimuksessa saatuja vastauksia voidaan hyödyntää oppilaitoksen toiminnassa.

Oppilaitoksen kannattaa hyödyntää tilintarkastajien yhteistyöhalukkuutta, koska se palvelee opiskelijoita heidän opinnoissaan. Tietoa alasta on helppo sisällyttää opintoihin kertomalla kursseilla enemmän käytännöntyöstä ja antaa esimerkkejä työtehtävistä. Tilintarkastajan työstä, sen vaatimuksista ja palkkauksesta, on hyvä kertoa opiskelijoille jo heti ensimmäisenä vuonna. Näin opiskelija voi rakentaa opintokokonaisuutensa mahdollisimman palvelevaksi tulevaisuuttaan kohtaan. Työharjoittelua ja opinnäytetöitä tilintarkastukseen liittyen on järkevää suorittaa oppilaitoksessa entistä enemmän. Tiedottaminen työn eri mahdollisuuksista ja alan tarvitsemasta työvoimasta lisää varmasti opiskelijoiden mielenkiintoa alaa kohtaan. Myös palkkaus saattaa houkuttaa alalle lisää työvoimaa.

Liiketalouden koulutusohjelma voisi tulevaisuudessa lisätä opintosuunnitelmaansa vaihtoehtoisia opintojaksoja, joissa käsitellään tilintarkastukseen tai laskentatoimeen liittyviä asioita. Näitä opintoja opiskelijat voisivat halutessaan lisätä omaan opinto-ohjelmaansa ja hankkia näin lisävalmiuksia tilintarkastusammattiin. Opintoja pystyy hyödyntämään myös muilla aloilla. Lisäämällä valintavaihtoehtoja, oppilaitos antaa opiskelijalle mahdollisuuden panostaa haluamaansa alaan enemmän. Oikeustieteellisten opintojen lisääminen opintosuunnitelmaan kasvattaa myös opiskelijoiden työelämävalmiuksia, koska näistä opinnoista on hyötyä joka alalla. Nämä opinnot kiinnostavat varmasti opiskelijoita myös muista koulutusohjelmista. Lisäämällä tilintarkastukseen ja laskentatoimeen liittyviä opintojaksoja opintosuunnitelmaan voi oppilaitos kasvattaa opiskelijoiden mielenkiintoa alaa kohtaan. Opiskelijoita kiinnostaa varmasti mahdollisuus suorittaa vaadittavia opintoja jo tradenomiopintojensa aikana, koska ne parantavat tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia.

Tilintarkastajat ilmaisivat olevansa valmiita järjestämään vierailuja ja osallistumaan luennoitsijoina oppitunneille ja eri tilaisuuksiin. Oppilaitoksen kannattaa hyödyntää työelämästä tulevaa yhteistyökiinnostusta ja olla yhteydessä eri yrityksiin ja järjestää yhteistyömuotoja. Koska HTM-tilintarkastajista 50 prosenttia on yli 60-vuotiaita, tullaan alalle tarvitsemaan tulevaisuudessa uusia tilintarkastajia ja tätä työllistämismahdollisuutta kannattaa hyödyntää. Tradenomien koulutus antaa hyvän pohjan jatkaa opintoja ja suorittaa myöhemmin tilintarkastajaksi pätevöityminen.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2012/1599

HAMK-yleisesittely 2012 Viitattu 1.1.2013. PDF

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/Yhteinen_Dokumenttikirjasto/organisaatio/oppilaitos/HAMK/tukipalvelut_ja_hallinto/viestintapalvelut/tieto_a_hamkista/HAMK-esittely_2012.pdf

Heikkilä, T. 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hämeen Ammattikorkeakoulu a. Viitattu 18.9.2012

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/opiskelu_hamkissa/opiskelun_kaytannot/Tutkinnon_rakenne

Hämeen Ammattikorkeakoulu b. Viitattu 18.9.2012

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Nuorisokoulutus/liiketalous/tutkinto_paivaopiskeluna/paaaineet

Hämeen Ammattikorkeakoulu c. Viitattu 18.9.2012

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Nuorisokoulutus/liiketalous/tutkinto_paivaopiskeluna

Hämeen Ammattikorkeakoulu d. SoleOPS. Viitattu 18.9.2012.

https://soleops.hamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjOps/tab/tab/sea?ryhma_id=6473821&koulohj_id=1754944

Hämeen ammattikorkeakoulu 2012. Viitattu 31.12.2012

<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/Organisaatiojatoimipaikat>

Hämeen Ammattikorkeakoulu. 2012. Opinnäytetyöopas 2012. Viitattu

18.9.2012. PDF http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/LVJ-dokumentit/HAMK/hamk_opiskelun_ohjeet/Opinnaytetyoapas_2012_2.pdf

Hämeen Ammattikorkeakoulu. 2009. Toimintaohje. Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluva harjoittelu. Viitattu 18.9.2012. PDF

http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/LVJdokumentit/HAMK/hamk_opiskelun_ohjeet/Toimintaohje_Ammattikorkeakoulututkintoon%20kuuluva%20harjoi.pdf

Jyväskylän yliopisto. Viitattu 6.10.2012.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Keskuskauppakamari. Viitattu 3.10.2012. PDF

<http://www.tilintarkastuslautakunta.fi/Media/Media-Tilintarkastuslautakunta/Tiedostot/HTM-tutkinto/HTM-tutkintoesite>

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Korkeamäki, A-M. 2008. Tilintarkastuksen perusteet. Helsinki: WSOY.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2007. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 5., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2009. Ekonomia: Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 10., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Opetushallitus a. Viitattu 17.9.2012

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikorkeakoulut_ja_yliopistot

Opetushallitus b. Viitattu 17.9.2012

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot

Opetushallitus c. Etälukio. Viitattu 20.9.2012

<http://www2.edu.fi/yrittajyysvayla/?page=282>

Opetus- ja kulttuuriministeriö a. Viitattu 14.9.2012

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö b. Viitattu 15.9.2012

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö c. Viitattu 17.9.2012

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/?lang=fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö d. Viitattu 17.9.2012

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=fi

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

TEM262/2008 Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista.

TILA toimintakertomus 2011. PDF. Viitattu 5.10.2012

<http://www.tilintarkastuslautakunta.fi/>

Tilintarkastajien tutkinnot ja valvonta- työryhmän raportti. 2012. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Viitattu 15.1.2013

http://www.tem.fi/files/35086/TEMjul_48_2012_web.pdf

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459

Tilintarkastuslautakunta. Viitattu 20.11.2012

<http://tilintarkastuslautakunta.fi/>

Tomperi, S. 2009. Tilintarkastus: Normeista käytäntöön. Helsinki: Edita.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 3.10.2012
<http://www.tem.fi/index.phtml?s=4996>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352

OPISKELIJOIDEN KYSELY

Hyvä Opiskelija.

Olen tekemässä opinnäytetyötäni Hämeen Ammattikorkeakoululle ja työn aiheena on tilintarkastajan ammatin kiinnostavuus tradenomi opiskelijoiden keskuudessa. Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää opiskelijoiden ajatuksia ja kiinnostusta tilintarkastajan ammatista. Vastaamisesi on tärkeää, että työhön saadaan ajatuksia opiskelijoilta. Vastaukset käsitellen luottamuksellisesti eikä henkilöllisyytesi tule paljastumaan tulosten esittelyssä.

Taustatiedot

1. Sukupuoli
 - 1 Mies
 - 2 Nainen

2. Ikä
 - 1 alle 21
 - 2 21-25
 - 3 yli 25

3. Pääaine
 - 1 Rahoitus tai laskentatoimi
 - 2 Markkinointi
 - 3 Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen

4. Taustakoulutus (voit valita useamman vaihtoehdon)
 - 1 Ammatillinen koulutus
 - 2 Ylioppilas
 - 3 Korkea-aste

Mielikuvia liittyen tilintarkastajiin

Vastaa seuraaviin väittämiin asteikolla 1-5, joissa arvot ovat:

- 1 täysin eri mieltä
- 2 eri mieltä
- 3 ei eri eikä samaa mieltä
- 4 samaa mieltä
- 5 täysin samaa mieltä

Pidän tilintarkastajan ammattia mielenkiintoisena	1	2	3	4	5
Olen kiinnostunut tekemään tarkkuutta vaativaa työtä	1	2	3	4	5
Olen kiinnostunut tekemään työtä yhteistyössä muiden kanssa	1	2	3	4	5
Minua kiinnostaa opiskella lisää ja hankkia itselleni tilintarkastajan ammattitutkinto	1	2	3	4	5
Tilintarkastaja tekee monipuolisia työtehtäviä	1	2	3	4	5
Arvostan tilintarkastajan ammattia	1	2	3	4	5
Minulla on paljon tietoa tilintarkastajien työtehtävistä	1	2	3	4	5
Tilintarkastaja ammattitutkinto vaatii paljon koulutusta	1	2	3	4	5
Voisin suorittaa työharjoitteluni tilintarkastustoimistoon	1	2	3	4	5
Olen kiinnostunut tekemään opintoihini liittyviä projekteja tilintarkastajien kanssa	1	2	3	4	5
Olen kiinnostunut tekemään opinnäytetyötä liittyen tilintarkastukseen	1	2	3	4	5
Toivoisin vapaavalintaisiin opintoihin lisämahdollisuuksia liittyen ulkoiseen laskentatoimeen	1	2	3	4	5
Saan koulustani tarpeeksi tietoa eri ammateista joihin voin valmistumiseni jälkeen hakeutua	1	2	3	4	5

Miten HAMK voisi lisätä opiskelijoiden tietoa eri ammateista

Miten HAMK voisi lisätä kiinnostustasi tilintarkastajan ammattia kohtaan

TILINTARKASTAJIEN KYSELY

Hyvä Tilintarkastaja

Olen Hämeen Ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija ja teen opinnäytetyökseni selvitystä siitä, miten kiinnostavaksi tradenomi opiskelijat kokevat tilintarkastajien ammatin ja kuinka tätä kiinnostusta ja mahdollista yhteistyötä tilintarkastajien kanssa voitaisiin lisätä. Teidän näkemyksenne olisivat erittäin tärkeitä selvityksen onnistumisen kannalta. Kysymykset eivät ole vaikeita ja vastauksissa arvostetaan juuri teidän omaa näkemystänne. Ystävällisesti pyydän teitä varaamaan minulle hetken aikaanne ja kertomaan ajatuksianne alla olevan kyselyn perusteella. Aikaa tähän kuluu noin 15 minuuttia. Toivoisin saavani vastaukset 18.11.2012 mennessä.

Yllä omat yhteystietoni. Vastaan kysymyksiinne mielelläni.

Kiitän jo etukäteen ajastanne.

Ystävällisin terveisin,

Laura Pöllänen

Voitte halutessanne vastata vapaasti esitettyyn aiheeseen tai käyttää apuna lisätäsmentyksiä.

Taustatietonne

(nimi, ikä, paikkakunta)

Koulutuksenne

(mitä opintoja suoritettu, missä koulussa)

Työura

(aikaisemmat työt, joista on siirrytty nykyiseen, nykyinen yritys, kuinka kauan olette työskennellyt nykyisessä yrityksessä, titteli, kuinka kauan olette toimineet tilintarkastajana)

Pätevytyminen

(milloin suoritettu)

Tyypillinen työpäivä

(mitä tehtäviä, kuinka jakautuvat kuukaudessa, vuodessa)

Miksi hakeuduite alalle

Millaisia ominaisuuksia tilintarkastajaksi haluavalta vaaditaan

Miten mielestänne oppilaiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan voitaisiin lisätä

Tekeekö yrityksenne yhteistyötä opiskelijoiden kanssa

(millaista)

Olisitteko halukas tekemään oppilaitosyhteistyötä Hämeen Ammattikorkeakoulun kanssa ja miten tämä yhteistyö teidän yrityksenne kanssa voitaisiin toteuttaa

(vierailut, luennot, työpaikkaan tutustuminen, harjoittelijoiden ottaminen yritykseen, opinnäytetyöaiheet, minkä koette yhteistyön haasteeksi, minkä hyödyksi)